

Aktivitetshjelpemidler –

Hva er det og hvorfor er det så betydningsfullt for aktivitet og deltakelse?

Inger Sjöberg – friluftspedagog ved Valnesfjord Helseportssenter

Svein Bergem – Aktivitetskonsulent ved Paraidrettssenteret i Trønderlag

Hva er et aktivitetshjelpemiddel?

Utstyr som er spesielt utviklet for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i lek, fysisk aktivitet og sportsaktiviteter

Eksempler på aktivitetshjelpemidler

Hvem kan få et aktivitetshjelpemiddel?

- Varig behov og vesentlig nedsatt funksjon
- Under 26 år - Nav Hjelpemiddelsentral gir stønad til komplett aktivitetshjelpemiddel – tidlig introduksjon
- Over 26 år – egen pott som bevilges hvert år. Bruker må betale en egenandel på 10%, maksimalt 5 000 av kjøpesummen for hvert aktivitetshjelpemiddel. Ingen egenandel på tilpasninger

Aktivitetshjelpemidlets betydning

- Muligheten til å komme seg ut og å være mest mulig selvstendig.
- Muligheten til å være fysisk aktiv.
- Muligheten til å få en positiv opplevelse og å føle mestring

- Stor betydning for muligheten til å delta sammen med familien og på lik linje med andre /jevnaaldrende
- Bidrar til å føle tilhørighet og å være sosialt deltakende
- Bidrar til økt motivasjon for aktiviteten er lystbetont

«En merkedag for meg!»

Fra sykkel til elgjakt

Samhandling

- aktivitetshjelpemiddelområdet er tverrfaglig og et område som involverer flere sektorer
- brukere og familie/ledsagere er avhengig av den erfaring, kunnskap og samhandling ulike aktører har
- samordnet innsats fra forskjellige aktører for å få til god bruk av hjelpemidler er viktig

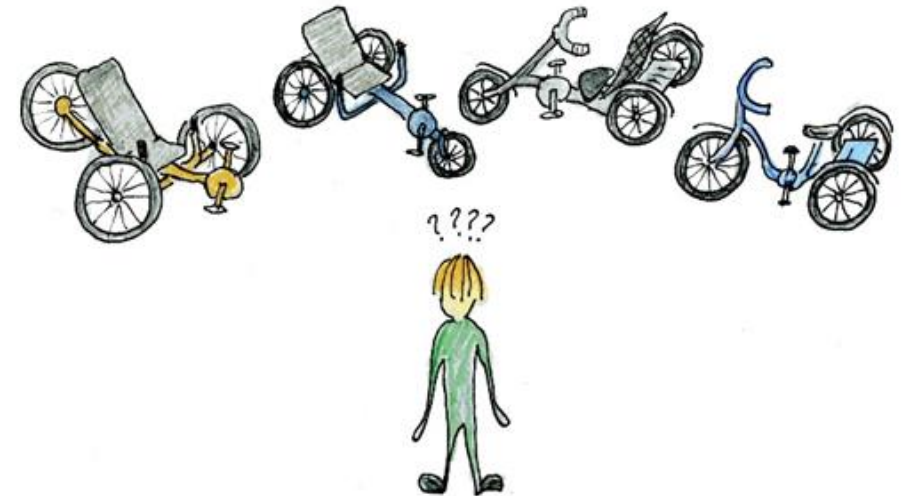
- brukere er prisgitt dialogen med aktørene
- ulike aktører ser ikke det samme når de vurderer aktivitetshjelpemiddel
- ulike aktører kan ha «blikk» for ulike behov og tiltak avhengig av de ulike perspektiver de har og stedet de observerer ut fra
- utredning, tilpassing, opplæring, oppfølging og bruk av aktivitetshjelpemidler forutsetter mangfoldig kunnskap

- representanter i skoler etterspør kompetansen til ergo- /fysioterapeutene, men også terapeutene etterspør råd fra skoler
- kommunale ergo- og fysioterapeuter har positive erfaringer med relasjonen og samhandlingen med representanter i barnehage og skole
- representanter i skolen erfarer at deres dialog og relasjon til elever med aktivitetshjelpemidler over flere år gjør at de har mulighet til å følge og støtte elevene over tid

- representanter ved skoler reflekterte over at de kan være en ressurs i utredningen og opplæringen av aktivitetshjelpemidler
- viktig for ulike aktører å få en viss forståelse for brukeres opplevelse eller erfaring med hjelpemidlene

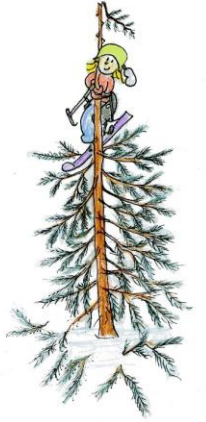
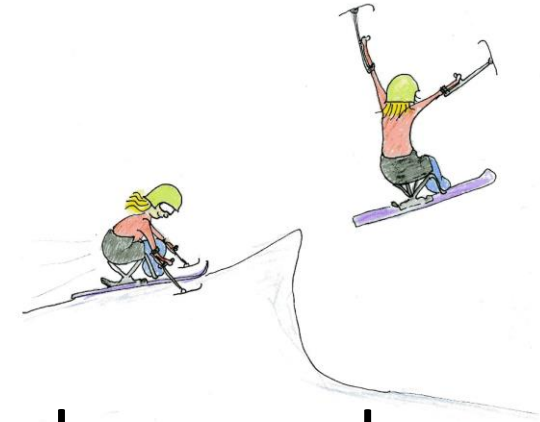
Dynamikk mellom barn og ulike aktører

Jeg har fulgt opp en med ryggmargsbrokk som selv var veldig aktiv innen bandy. Ishockeykjelke. De har sitt eget miljø. Han var med, og visste på en måte, fordi han var i miljøet hva han trengte og vi kunne gå gjennom hva som er lurt og ikke lurt. Hadde nok kunnskap selv, mer enn jeg hadde. Jeg har vel lært av ham. (Åse, ergoterapeut)

- Erfaringer med egen kropp
- Skape rom for dynamikk
- Både beskrivelser gjennom verbalt språk og handling/kroppsspråk
- Å anerkjenne kroppslig erfaring og kunnskap

- Forskjell på barn og ulike profesjonsutøveres virkelighetsbilde

- Aktører kan ikke forstå eller ha samme forståelse som den eller de som skal bruke aktivitetshjelpemidler

Jeg tenker at de som er å skal tilpasse er nødt til å lære seg mer å høre på brukerne for det er tross alt vi som skal bruke de og man er ikke lik ... selv om læreboka har sagt at sånn og sånn skal det være så må man på en måte tenke litt utenfor boksen, fordi at man trenger individuelle justeringer. (Mona)

- Når den enkelte blir involvert i valg av hjelpemiddel, er sannsynligheten for at det blir brukt også større

- AKTHM sjelden eller aldri brukt i aktivitet på skolen
  - noen brukte AKTHM når de deltok på turdager og i enkelte aktiviteter i kroppsøving.
  - satt til andre oppgaver når resten av klassen var på tur
    - skyldes mangel på ressurser eller at ingen ansatte kunne være ledsager

Det har vært noen runder med det her med når de reiser på turer og dem kan velge å dra på plasser der han ikke kommer til, selv om de har muligheter til å velge ei rute som gjør at han kan være med i hvert fall en del. De har ofte valgt ei rute han ikke kunne ha vært med på. Vi skjønner jo at man ikke klarer å få han opp på de høyeste fjelltoppene rundt omkring og alle veiene [...] Det har derfor vært en del såre ting rundt det (Vera, mor).

- Foresatte vegret seg for å sende med AKTHM på skolen, fordi de vet at det blir møtt med negativitet

[...] da er det ikke sånn at du automatisk tenker: «Ja, men ta sykkelen.» Du vet at det er minst 50 % sjanse for at det blir bare krøll. Det har helt sikkert vært anledninger der tanken har streifet meg, men der sykkelen ikke har blitt bydd frem [til skolen] (Signe, mor)

- Uten et tilpasset AKTHM ville de ikke kunne holde på med aktivitetene, eller det hadde vært vanskelig å utøve de aktivitetene de likte

- Være likeverdige og være sammen med vennene sine på aktiviteter

Når han bruker aktivitetshjelpemidlene, får han vært mer sammen med vennene sine. Han blir ikke så observatør. Når han har syklet og vært ute, så er han mye mer sammen med kompiser enn hvis han bare sitter og ser på. Og å få være i slalombakken med kompiser er mye mer stas enn å vite at andre drar av gårde på ting. (Vera, mor).

- Interessert i den aktuelle aktiviteten, fordi det handlet om det sosiale

*Du får en mer sosial krets. Du kan være med kompisene dine ut å gå på langrenn eller dra i slalombakken eller sykkel eller sånt [...]
Du får veldig mye [mer] sosialt innspill enn hvis [...] kompisene mine sier:
«Vi skal ut å sykle eller vi skal ut å gå på ski, men Aksel må være igjen, for han har ikke noen hjelpemidler som kan hjelpe han ut i naturen (Aksel).*

Utfordringer forbundet med aktivitetshjelpemiddelområdet

- Ulike aktører blir møtt med ulik forståelse av representanter fra NAV Hjelpemiddelsentralers side
- Videreføring av fysisk aktivitet – bevegelsesglede gjennom deltakelse

[...] så kommer de på en annen skole hvor vi ser at de blir sittende inne. Vi synes det kjempetrist å se [...] Når vi har brukt såpass mye tid [...] på å legge til rette for treni og [...] å delta på lik linje med andre eller [...] skal på forhånd ha lært opp en assistent på å bruke [aktivitets]hjelpemidlene [...] det er så mye der at jeg tror det bare er lettere å bare si: «Det kan vi gjøre når vi er en familie og skal på tur». (lærer)

- Utelatt fra det sosiale fellesskapet

Utfordringer vi møter på VHSS

- Mange brukere kjenner ikke til muligheten til å søke på slikt utstyr
- Varierende grad av kompetanse knyttet aktivitetshjelpemidler
- Utstyret er ikke prøvd ut, levert "på døra"
- Mange får kun prøvd et produkt, selv om det finnes flere
- Utstyret fungerer ikke etter hensikt, feil utstyr, eller ikke riktig tilpasset
- Mangel på opplæring i bruk

RINGVIRKNINGER

HVERDAGSAKTIVITET

trening

mestringsfølelse

sosialt

Være som de andre

deltagelse

Linker til aktuelt stoff/filmer:

- *Film om aktivitetshjelpemidler*
<https://www.youtube.com/watch?v=tbWf8VI8ekg&list=PLHffP2AWx5Bbil3LeDrFeSoAHCSiLhIWP>
- *Teknikkens muliggjørere*
<https://www.youtube.com/watch?v=QepBRu3Ej4A>
- *Webinar om aktivitetshjelpemidler*
<https://www.youtube.com/watch?v=xUaVV6L-Onw>
- *Kunnskapsbank om hjelpemidler og tilrettelegging*
<https://www.kunnskapsbanken.net/>
- *Valnesfjord Helsesportssenter*
<https://www.vhss.no/?lang=no> NO
- *Paraidrettssenteret i Trønderlag*
<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/trondelag/paraidrett/paraidrettssenteret-i-trondelag/>